

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Gospodarji, snujte si založnice!

II.

Ko je leta 1873. zadel našo trgovino in obrtnijo finančni polom, hitela je takratna ustavoverna vlada priti posebno obrtniji s tem na pomoč, da je v državnem zboru dala votirati velikanske svote v ta namen, da so se obrtnijska podjetja podpirala, ter da so se ustanovljale založnice za obrtnijski in trgovinski kredit. Takrat se je glavni faktor države, poljedelski stan — kakor smo uže omenili — popolnem preziral; podpore, ki so se bile dovoljevale obrtnijskim podjetjem in obrtnijskim založnicam pa so imele za nasledek, da se je izdelkov naše domače obrtnije nakopičilo, in ker se niso poprodali mogli, da je mizerija večja in splošnejša postala. Res so za našo obrtnijo postali boljši časi vsled okupacije Bosne in Hercegovine in vsled deloma izvedenega osvobojenja balkanskih Slavanov; a ti boljši časi prišli so v korist naše rednej obrtniji, katera po finančnem polomu leta 1873. nij ravno toliko trpela, mej tem, ko so podjetja — ki so bila osnovana na videznosti, bahariji in nerselnosti — kljub temu, da so od države prijemala podpore, vendar propadla ter državo spravila ob mnogo milijonov, ki bi se bili dali bolje porabiti in bi bili svojo svrhu preje in gotoveje dosegli.

Avstrijska „laži-ustavoverna stranka“ skuša sedaj porabljenje dotičnega leta 1873. votiranega kredita v podporo obrtnijskih podjetij in obrtnijskih založnic zagovarjati s tem, da se je domačej obrtniji vendar pomoglo tako, da more sedaj na iztoku, ako uže ne s tujo

konkurirati, vendar mnogo svojih izdelkov v denar spraviti in z nekaterimi celo dominirati.

Ali nij to prava pravcata ironija, ako ta ustavoverna stranka, katera je bila proti vsacemu osvobojenju Slovanov izpod samosilnega vladarstva „hrabrega, inteligentnega in humanega turškega naroda“, sedaj s konsekvencijami tega proti njenej volji izvedenega osvobojenja zagovarja svoje nekdanje finančno gospodarstvo?

Da bi pa ona, ko bi na nesrečo avstrijskih narodov še kedaj do krmila prišla, isto tako postopala, ko negdaj, to jasno dokazuje kontroverza mej sedanjim ministrom poljedelstva grofom Falkenhaynom in „ustavoverno“ manjšino državnega zbora, katera je nasproti trditvi ministra, da je Avstrija po svojej legi in večini svojega prebivalstva eiminentno poljedeljska država, hrupno in državnega zbora nedostojno poudarjala, da to nij res, temveč, da ima naša država iskati svoj spas le v obrtniji.

Po sreči ima sedanje ministerstvo, ki uživa popolno zaupanje vladarjevo, veliko več državniškega razuma in veliko natančnejše poznanje faktičnih razmer, ko vse korifeje „laži-ustavovorne stranke“. Ono je spoznalo, da je steber naše države poljedeljski stan, in da se splošno blagostanje more pri nas udomačiti le, ako se ta stan reši stalnega propadanja. Ono je spoznalo, da se bode naša obrtnija mogla uspešneje razvijati še le, ako se pomnoži ali ustvari potreba po njenih oddelkih mej sodržavljeni posestniki; kajti sprevidelo je, da Avstrija po svojej legi nij pripravna za izvažanje, ter da jej na iztoku razen konkurencije an-

gleške in francoske obrtnije preti tudi ona zmožnega, vstrajnega in marljivega obrtnega naroda bolgarskega.

Poprijela je torej inicijativo za zboljšanje razmer poljedeljskega stanu in sicer, kakor smo uže omenili, na ta način, da je gališkemu deželnemu zboru predložila zakonsko osnovo o ustanavljanju založnic za drobni kmetijski kredit; po družih deželah pa c. kr. namestnike pozvala, da s svojo avtoriteto ustanavljanje tacihi založnic podpirajo.

Po naših mislih vlada ne sme samo pri tem ostati in zdi se nam, da tudi ostala ne bode; temveč, da bode poslujoče založnice z večjimi državnimi posojili podpirala.

Vpraša se pa, ali se bode z ustanavljanjem založnic dosegel zaželjeni cilj in ali bi ne bilo morebiti vendar bolje, ko bi država odpomogla s tem, da bi urejenje razmer cellega poljedeljskega stanu prevzela na ta način, da bi ona bila direktna posejevalka proti postopajočemu amortizovanju dotičnih svot. Deloma smo na to vprašanje odgovorili uže v prvem članku, kjer smo se izrekli proti načelu patra Greuterja iz važnih razlogov. Da si je res, da božje solnce obseva enako pravične in krivične, bilo bi pa tu vendar škodljivo, ko bi solnce vladine podpore obsevalo s svojimi iz državne blagajnice izhajajočimi žarki delavne in lene gospodarje.

Svrhi torej uže zavoljo tega najbolje uga-jajo založnice, ker bodo spodbujale nedelavne gospodarje k večjej marljivosti, kajti združno upraviteljstvo moglo bode potrebna posojila dovoljevati le marljivim gospodarjem, ki si bodo z njimi res opomogli, ne pa zapravljavcem

Listek.

Mlinarica.

(Povest; poljski spisal Lucjan Siemiencki; poslovenil K. Štrekelj.)

I.

(Dalje.)

Dolg žvižg se zasliši. Kozak se strese kakor ptica, katera preplašena udari s perutnicama, pošast izgine v propad, kakor krdelo hudičev v pekel. Žena, ki je sanjala o svojej prikazni, se zbudi.

„Kaj pomeni to?“ vpraša kozak — „kdo je zažvižgal? Ha, umem . . .“ in na jednak način odgovori. Previdno prepogibajoč vejevje na stran, stopijo brzo, predno bi izmolil dva očenaša, od raznih strani trije kozaki predenj, tako tiho, kakor lice, da se jim ne sliši niti jedna stopinja.

„Pozdravljamo svojega vataško!“¹⁾

¹⁾ poglavarja.

Vsi trije stopijo v kolobar okrog njega in vsak mu zašepeta nekaj na uho.

„Uže vem“, odvrne vataška.

Ej, saj tudi zasluži biti vataška! Da-si je vsakdo onih treh divji čvrst jnnak, vendar vsi trije vkupe nemajo tako drzne postave, tako kljubujočega pogleda. Zdaj se zopet pripognejo proti njemu, vataška jim daje neki svēt ali pa neko povelje.

„Ko petelin zapoje prvič — obkoliti (svoje besede razlaga sē znamenji) — žive vjeti — zažgati — puške — konji — Moldava . . .“

Te pretrgane besede, njim dobro razumljive in električno jih prešinjajoče, imajo čudovito silo . . . Kozaki pogledavajo se z žarečimi očmi, kakor čreda volkov, ki zasledi po zimi o svečnici kak ovčji hlev.

„Čas je uže, vataška, iti v boj; mi sedimo tu na gorkem ledu. Léh razpošilja svoje pse na vse strani, uže pije za našo kožo in lahko si jo bo pridobil kljub našim soteskam in zavorom, — potem nam ne pomore sam Bog več!“

„Bomo si uže pomagali!“ — odgovori vataška ponosno in zaupno se smehljaje. — Migne jim z roko, kozaki izginejo, kakor so prišli, tiho, da se ne sliši niti jedna stopinja — lisice v grmovji!

Tatjana poklekne pred kozaškega poglavarja, nēma, trepetajoča, vijoč roke, vsa polna občudovanja in sreče.

„Va-taš-ka!“ govori tiho, kakor zamaknena.

On jej ne dá časa premišljevanju, stisne jo na prsi, zakrije jo v svoj kocinast plašč, poljubljuje jo ponavlja vedno: „atamanka“) moja!“

Mlada žena pozabi kmalu njega poglavar-sko dostojnost, njega slavo v kozacih, ona ne misli na nič . . . Samota postala jim je raj; veter le potihoma veje skozi leševje in srebrno zvoneč padajo vodeni žarki na kremenje v studenci.

II.

„Le pojdi, fante!“ zapove svojemu oger-skemu slugi na pol slečen mož, ki se je bil

¹⁾ ataman = načelnik kozakov.

ali pohajkovalcem, katerim bi niti v najmanjem ne hasnila.

Ako torej dotičnik ne bode hotel v žalostnih razmerah in siromaštvu še na dalje živeti, treba mu bode poprijeti se marljivo gospodarstva, da si pridobi potrebni kredit za zboljšanje istega.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. avgusta.

„Politik“ dokazuje, kolika nevarnost preti zdanjej vladi iz dozdanjega upravnega organizma. Deželna namestništva uvrščuje v tri vrste: v prvej vrsti so taki, ki niso centralisti, ti so: Potocki, Rodić, Winkler; v drugo devlje one namestnike, ki so centralisti, pa ne strankarji, ti so: namestnik solnogradski grof Sig. Thun, namestnik tirolski Bohuslav Widmann, ter namestnik koroški grof Lodron-Laterano; v tretjo vrsto vsteva strankarje centraliste: namestnik češki baron Weber, namestnik dolenje-avstrijski Possinger, namestnik šlezijški Sumer, namestnik štajerski baron Kübeck, namestnik bukovinski Alessani, namestnik zgorenje-avstrijski Pino-Friedenthal ter namestnik tržaški de Pretis. Ti zadnje imenovani so odločni sovražniki zdanje vlade in jeden, baron de Pretis, je celo vodja nemško-ustavovrne opozicije. Tudi na teh mestih ne sme vse pri starem ostati.

Ravno ta list poroča tudi z Dunaja, da je grof Taaffe jako nezadovoljen, ker narodno avtonomistiško časopisje sili na to, da bi vlada hitreje in odločneje postopala. —

Na Dunaj sta prišla včeraj knez rumunski, ter njegova soproga. Nadvojvoda Rainer ja je obiskal.

Iz Ischia je včeraj ob 3. uri popoldne nemški cesar Wilhelm odpotoval.

Nemško mestno starešinstvo v Usovu na Štajerskem je hotelo nemškega cesarja, ko se je skozi peljal, demonstrativno pozdraviti. Deželna vlada pa je to prepovedala. Župan usovski se za to prepoved nij zmenil.

Vnanje države.

Porta je naznanila evropskim vlastim, da bode v Osinj odposlala 12 polkov z vojnim ministrom na čelu, da bode Albance prisilil, da odstopijo Črnej gori Osinj.

Iz Aten se poroča, da mobilizovanje grške armade hitro napreduje; vojna šola v Evelpidu se je zatvorila, ker imajo vsi učenci pristopiti k armadi.

Organ Gambettin „Republique Française“ piše o vstočnem vprašanji ter o interesih, katere ima Francija na vstoku, da je neresnično, ako se trdi, da tam Francoska néma važnih interesov, da si tudi ne bode ničesa storila zoper neodvisnost balkanskih narodov.

stegnil po razprostrtej prepregi. Odel se je bil samo s kaftarom iz trdnega turškega sukna in pokrili si glavo s fesom. — „Teci in poklič mi mlinarja; jaz moram sê starcem enkrat dogotoviti stvar, in vrag ga vzemi, ako se mi ne posreči.“

„In ti“ — te besede govori staremu možu, menda hišniku svojemu, ki je stal z veliko žlico pri ognjišču, sê zelenim predpasnikom, z nizdoli visečimi brkami — „prinesi mi nekoliko sklenic vina in gdanskih pijač; nekam hladno je v mraku, moram se ogreti in tudi svojega gospodarja dostojno pogostiti.“

„Ej, mladi gospod!“ — odgovori stavec, devajoč od ognja mali kotel — „le previdno ozirajte se v sklenice!“

To govoreč pomaja z glavo in se skrivnostno približa ležečemu gospodu ter reče:

„Sam Bog vé, kaj se nam utegne tu še pripetiti! Pred enim hipom me je bila želja, pogledati malo v grmovje; jaz se bližam polagoma in slišim neko šumenje po vejavi; pogledam na stran, s katere prihaja šum in —

Sklepe berlinske konference je sprejela vsa Evropa ter je složna v tem, da se mora rešiti grško ter črnogorsko vprašanje. Samo porta nehêe pripoznati teh sklepov stalnimi. A ona nij blazna. Ona se nehêe ustavljati Evropi, misli pa, da ta postane nesložna, in porta čaka tega časa. Kadar uvidi sultan, da tega zaman čaka, takoj potem se spremeni situacija. Pretenje z demonstracijo na morji je imelo to dobro, da se zdaj porta pripravlja odstopiti Črnej gori Osinj, — baš na tak način se bode porto prisililo, da zadovolji Grško.

Gambetta je govoril na banketu v Cherbourgu, a njegov govor smatra se programom. Dejal je: „Vi me občudujete, vi mi zapate. Občudovanje zavračam, kajti ono gre samo mrtvim. A ohranite mi svojo naklonjenost ter zaupanje, obojega potrebujem v hudem času, kateri sem prorokoval pred dvema letoma. Jaz nijsem nigdar pozabil, kdo da sem, od kod pridem in kam da grem. Vzrastel sem iz najnižjih demokratiških krogov, izmej delavcev, in njih sem popolnem. Prizadeval se nijsem za diktatorstvo ni ob času nesreče, niti se prizadevam zdaj. Demokratstvu služiti, to je bila moja misel pred desetimi leti in zato sem prišel sem. Poskusil sem moči domovinske skrajno napeti, a sreča se je od nas obrnila proč. V življenji narodov so časi, ko pravica otemni. Tačas bodi narod svoj gospod, ne gleda posamihih oseb, ceni se raje nizko, a gospodarja ne pripoznaj, bodi miren ter zvit, a roke in orožje imej pripravljene na vse strani. Očita se nam, da strastno skrbimo za svojo armado, a v tej armadi je narodova moč. Očita se nam, da preveč iščemo, kje nam preti vojna nevarnost, a to moramo storiti, da pomoremo globoko padlej domovini. Mi ne iščemo krvavihi idealov! Mi hočemo, da ohrani Francija neprikrateno vse, kar je imela, da moremo upati ter izvedeti, je-li na svetu še pravica, ki pride o svojem času v veljavo.“

Dopisi.

Od Savinje 8. avg. [Izv. dop.] Uradna učiteljska konferenca za šolska okraja Gornji-grad in Vransko vršila se je dné 5. avgusta v Braslovčah. G. okrajni šolski nadzornik Bl. Ambrožič otvori, razloživši važnost konference s trikratnimi slava-klici na Nj. Veličanstvo presvitlega vladarja ter prijaznim pozdravom na navzočne učitelje, zborovanje ob 8. uri zjutraj. Za svojega namestnika izvoli si g. J. Škofleka, nadučitelja v Mozirji. Za perovodji sta bila izvoljena g. Josip Kotnik in g. Julij Sadnik.

G. nadzornik konstatuje pravilen tek šolstva v teh okrajih: pedagogično didaktično stanje šol je v obče povoljno, v dveh šolah celo jako povoljno. Kot ugodna okolnost za

dvoje volčjih ali mačjih očij mi strmi naproti; hočem jih pregnati, misleč si, ako je divjaščina, bode zbežala. Plosknem torej z rokama — zastonj! One oči gledajo me vedno, vzdignem palico — one strmé še vedno dalje . . . Ej, jaz poznam te tiče! Te oči so strašnejše, nego baziliskove. Akopram trobijo v deželi, da je hajdamaštvo iztrebljeno, slutim jaz vendar, da nam bo stopila še mast s kože . . .“

„Neumnost in družega nič!“ odgovori mladi gospod, pihnivši od sebe gost dim tobačni. — „Moral si parkrat prav krepko potegniti iz sklenice, da se ti je bliščalo pred očmi, ako si zabil, da je vojvoda hajdamaštva uničen in glavni puntarji uže davno vise. Dasi je morda jeden ali drugi vstal od mrtvih, vendar nij hudič tako črn, kakor se risa. Vsak vataška je kmet, plemenitaški meč pa nij palica, in kmeta tudi ne ubiješ s palico.“

„Jaz pa sem vendar nabil žepno pištolo in svojo dobro puško, patron nam ne manjka. Previdneža čuva Bog. Ukrajina ni Warszawa in starega gospoda nij tukaj, da bi nas rešil

šolstvo se mora zaznamovati, da pomanjkanje učiteljev polagano mineva. Ta ugodna premena se v tem razvidi, da stranoma v tekočem letu nij bilo nobeno učiteljsko mesto nenašeno, stranoma, da se je število suplentov skrčilo samo na dva. Nasprotno pa je bilo šolsko obiskovanje v tekočem letu veliko slabše. Nadalje navaja g. nadzornik vodila, kako je šolsko obiskovanje pospeševati in kako je ravnati v zadevi šolskih zamud. Ko so se prečitali ukazi, izišli v tekočem šolskem letu, pričelo se je obravnavanje konferenčnih vprašanj. Prva točka je bila: razkladi učenja za jedno-, dve- in trirazrednico. V tej zadevi se je predlagalo, naj se vis. c. k. deželni šolski svet prosi, da število ur za učni jezik in drugi deželni jezik posebe določi. Poudarjalo se je, da se razklad učne tvarine za drugi deželni jezik ne da določiti, ker je v učnem načrtu za jezikovni pouk številu ur le učnemu jeziku t. j. materinščini odločeno, za drugi deželni jezik pa učni načrt nijedne ure ne določuje. Potrebno je torej, da se za drugi deželni jezik posebe ure določijo, učnemu jeziku pa nikakor ne gre v učnem načrtu določenega števila ur kratiti. V nemških šolah se določeno število ur rabi samo za nemški jezik, slovenskim šolam se pa nalaga za ravno isto število učnih ur poduk v dveh jezikih, v slovenskem in nemškem.

Zastran razkladov učenja so se sledeči stavki sprejeli: 1. Za podlago razdelitvi učne tvarine je vzeti načrt učnih ur. 2. Število učnih ur za razdelitev učne tvarine se vzame iz načrta učnih ur. 3. Učna tvarina se genetično po številu ur razdeli. 4. Berila se kot podlaga za ves jezikovni poduk smatrajo, zajedno rabijo se kot izgledki pri obravnavanji iz prirodoznanstva in prirodoslovja, domovinoslovja in zgodovine. 5. Berila naj učitelj tako razdeli, da se letnim časom primerno razpravljajo. 6. Razklad učne tvarine naj kolikor mogoče veliko menjave ima, namreč posredni in neposredni poduk mora biti v pravem razmerju.

V zadevi druge točke „kako je šolsko kroniko napraviti in nadaljevati,“ se je nasvetovalo, naj bi se šolske kronike v slovenskih krajih spisavale v slovenskem jeziku, s čemer se pa g. nadzornik ne strinja, rekoč, da se šolske kronike le za izobražene spisujejo. (Dakle se „šolska kronika“ ne piše tudi za slovenskega občana, za slovensko ljudstvo? Ur.) — Sledile so nadalje ostale točke

iz rok hajdamaških, kakor takrat iz židovskih v Poczajewu, ko . . .“

„Tiho, ti slepi Mazur! Ako spregovoriš še eno besedico, odsečem ti ušesa.“

In v naglej jezi zgrabi mladi gospod sabljo, slonečo mu ob vzglavji.

Stari hišnik se prav nič ne opláši, obrne se le proti steni in mrmra zá-se: „Slepi Mazur! ali vendar vidi boljše, nego li on z obema očima. Lepo smo zabreli v to luknjo; ej, ej, meni brenči po ušesih nezgoda in Bris je ravno tako žalosten, kakor jaz.“ To govoreč, boža psa, ki gre tlopouh in s povešeno glavo za njim, nadaljuje čim svoj samogovor:

„Sicer nij pustil živega človeka na miru, zdaj pa poveša rep in ušesa . . .“, ej, ej!“

Hišnik otide na dvor k vozu odetemu s črnim usnjem, pri katerem so stali trije lepi, opravljeni konji zvenketajoč s kroguljami na krakovskih komatih. Potegnivši sklenice z voza, opominja hlapce ležeče okolo ognja, naj bodo previdni in pazni ter pripravljene, takoj poskakat na konje, ako bi bilo potreba. Svaritev

dnednega reda. Sklenilo se je vpeljati v prihodnjem šolskem letu novo slovensko tretje berilo, ki se zdaj tiska; za risanje pa se vpelje izvrstna Eichlerjeva risarska šola. Risanke in pisanke se bodo tudi nadalje Musilove rabile, zlasti če izidejo poslovenjene.

Od Male Nedelje na Štajerskem 11. avg. [Izv. dop.] Ako hočemo, ka naš slovenski jezik enkrat dobi v uradnih zatrjene in zaželjene pravice, potrebno je, ka vsi naši v očitnem življenju delajoči faktori začnejo vlagati le slovenske vloge, ter slovenski poslovati. Našim županom bodi na čast rečeno, ka v celim okraju uradujo v naščini; ima samo jedno izjemo, a ta izjema upamo, ka i v kratkem popusti svoje nemške „sekretere“. Tem lažje je našim županom v naščini uradovati, kjer tukajšnje slav. c. kr. okr. glavarstvo je našemu jeziku toliko pravično, ka na slovenske vloge odgovarja i vsiglar slovensko. Bolj pikeče gledajo slovenska pisma v tukajšnje c. kr. davkariji kjer so većinoma uradniki neveščič našega jezika a uradujejo navzlic slovenskim, ktere imajo na razpolaganje, obrazcem, nemški. Jednake pravice uživa naš jezik pri tukajšnje sodnji, toda od novo došlega g. c. kr. sodnika pričakujemo, ka bo v prihodnje dal našemu jeziku več spoštovanja in pravic.

Minole skušnje nas tedaj uče, ka vsa prizadevanja naših deželnih in državnih poslancev so većinoma, dasi se njim kaj obljubuje, bob ob steno; zato je v tej reči treba, ka si i nekoliko pripomoremo sami. Najshodnejše bo, da kakor sem uže zgoraj omenil vsa občinska županištva na vsa pristojna mesta le slovensko dopisujejo in odpisujuje, ter isto i terjajo od dotičnih gospodsk. Gospodje duhovniki in župnijski uradi naj opuste zastarelo navado ter se potegnejo za slovenski jezik.

Učitelji in krajni šolski sveti naj se v prihodnje poslužujejo le slovenskega jezika. Gospodje učitelji naj se še pri svojih konferencah posebe za naš jezik potegnejo. Narodna većina ali manjšina v okrajnih zastopih se postavi odločno na narodno stališče, ter naj terjajo ka se uraduje slovenski ali barem ka se našemu jeziku da ono častno mesto kakor tuje švabščini.

Ako bi torej v prihodnje vsi navedeni organi odmah pustili svojo neodločnost ter začeli brez izjeme narodno uradovati, v kratkem bi videli, ka se naše narodno razmerje, v tej stvari boljše, da imajo naši narodni protivniki

več rešpekta pred našim jezikom, kojega bi se gotovo začeli učiti in posluževati.

Moder rek visokega in svoj narod ljubečega moža bodi nam vodilo: Ako svobodo zgrabimo, povrati nam jo ugoden slučaj; ako pa narodnost zaigramo, na veke je zgubljena. — Na delo tedaj!

Domace stvari.

— (Tabor) napravi politično društvo „Edinost“ konec meseca septembra ali začetkom meseca oktobra v srednje Istri, najbrže blizu Pazina.

— (Strela udarila) je v ponedeljek popoldne v kozolec nad Medvodami, s kate-rega so star mož in dve ženski ravno žito jemali. Zadela je vse tri, dekleti sta ostali precej mrtvi, mož pa menda še nij umrl. Kozolec je zgorel z vsem žitom vred, škodo cenijo nad 700 gl.

— (Toča) letos tudi kranjskemu okraju nij prizanesla. V ponedeljek 2. avgusta navlekli so se črni oblaki, in mej obilo sodro padlo je tudi dosti toče, — velike škode, hvala Bogu, vendar le nij. Žabnica in Bitnje ste le malo zadeti, temveč je pa potokla sosednje vasi za Savo: Drulovko, Jamo, Breg in Praše.

— (Oblak utrgal) se je v nedeljo zvečer na Štajerskem nad Poličanami, Ponikvami in Št. Jurijem; voda je zalila železniški tir in vasi Ponikve ter Št. Jur.

— (Mrtvo truplo najdeno.) Dne 20. o. m. je v Savi pri Trbovljah utonil Anton Kašlin iz Poljan. Njega truplo, uže hudo segnjito, našli so zdaj v Savi pri Podkrajju poleg Rateč.

— (Poziv kranjskim živinorejcem.) Ker c. kr. družba kmetijska more iz državne podpore tudi letos nakupiti nekoliko bikov čistega Muriškega (Mürzthaler) in pa Belanskega (Möllthaler) ali Pincgavskega (Pincgauer) plemena, in ker ima morebiti kdo naših domačih živinorejcev kakega bika tacega po očetu ali materi čistega plemena, poldrugo ali dve leti starega, in sicer za pleme lepo ustvarjenega, naj to še ta mesec podpisanemu odboru naznani in pove ceno, pa tudi dokaze pridene, da je bik res popolnem čistega Muriškega, Belanskega ali Pincgavskega plemena.

Razne vesti.

* (Utopljen parnik.) Parnik Jeddah je na potu od Singapore v Jeddah vtopil se. Na parniku se je peljalo 953 ljudij, izmej ka-

terih se je rešilo samo 16, potem kapetan, njegova žena ter trije častniki.

* (Nesreča na morji.) Iz Palerme se je 6. t. m. brzojavilo, da je angleška oklop-nica „Invincible“ našla 130 morskih milj od tega mesta avstrijski brod, zapuščen in brez jaborov. Na njem so bili stari kanoni in nerablivo strelivo. Pozneje se je zvedelo, da je lastnik tega broda Jurij Boskovič iz Spljeta, in da je vse mornarje otela angleška ladija ter je verjetno, da jih skrčala v Marsali.

* (Grozna najdba.) V Zgorenjih rovtah na Moravskem je denes teden našel neki deček v gozdu v ruto zavito še krvavečo glavo starega moža. Iskali so trupla, a našli ga niso nikjer.

Braço Slovenci!

Jedan prediel Vaše odane Vam sestre Hrvatske — upravnu najme občinu Hum u hrvatskom Zagorju, stigla je grozna elementarna nesreča, koja nitko od područnikah od pamtivieka zapamtio nije. — Trokratna tuča od 18. i 21. srpnja te 2. kolovoza zatukla je sve usjeve u zemlju, a vinograde, jedino kod nas vrielo dobitku, oklaštrila tako, da u njih ni lišća nevidiš. — Liepi kraj Humski pretvori se u grdnu pustoš! — Sa tučom spustila se 21. srpnja t. g. toli grozna voda, da je u tinji čas sve prodolice Humske morem učinila; a sve ove grozote pratio je silni vihar, koji je mnogu seljačku kuću krova lišio. — Svud sve suho — grozan je to prizor!

Pučanstvo izvrgnuto je sigurnoj smrti od gladi, ako mu za vremena izdašna pomoć ne stigne.

Braço Slovenci! podpisani odbor, koji se je u tu svrhu konstruirao, da toj biednoj sirotinji Humčanom — sigurnoj smrti od gladi izvvrženim — pripomoć namakne, obraća se na Vas, draga braćo, moleć Vas i proseć, da nevoljnikom, kojom milostivim prineskom u pomoć priteći izvolite. — Plemeniti darovi neka se podpisanemu odboru u Humu u pošta Rochitsch dostaviti izvole, a imena darovateljah objelodaniti ćemo u novinah.

U Humu, dne 7. kolovoza 1880.

Odbor za sakupljanje dobrovoljnih prinesakah za postradale Humčane:

Predsjednik:

Baron Hinko Kavanagh, v. r.

Tajnik:

Milan Brezinšćak, v. r.

Narodno-gospodarske stvari.

Poročilo

veščakov, poklicanih v posvetovanje, kako bi se Ljubljansko močvirje izboljšalo.

(Konec.)

27. Vprašanje: kako naj bi se zdelovalo glavni črtež po načelih, katera so tukaj izrekli

starega služnika nij segla mladim potépom prav v srcé, kar se je kazalo iz smeha in slanih šal, ktere so zbijali. Starec si maši ušesce in gre v hišo, kjer uže najde mlinarja v pogovoru s svojim gospodom.

„Dej no vina sém ti počasnež! Ali si šel po nje prav k Ogru v staro mesto?“ kriči gospod husarski poročnik; kajti ta vojaški naslov gré temu mlademu gospodu, znanemu pretepinu, malomarnemu človeku, pokvarjenemu varšavskemu otroku. Oče njegov naveličal se je, plačevati vedno dolge zanj in poravnavati njega ne vedno prav poštena započettja; dobi mu zatorej ali prav za prav kupi mu ta vojaški čin¹⁾ in ga odpravi k njegovemu krdelu v Ukrajino, rekoč: „Vrag ga tam vzemi, ako ne bo ž njega nič pametnega“. Gospod poročnik uganjal je v novejši šoli stare neumnosti. Navajen hitrih zmag nad krasoticami v glavnem mestu, poskušal je takoj svojo srečo v ofenzivi, ali dobil je po največ na mesto belih ročic težke palice na hrbet. Taka sramota morala se je, se vé, po

¹⁾ Charge.

zakonih česti s krvjo opirati. Ali on dobival je za spomin vedno obrunke (brazgotine), ktere je pozneje skušal pripisavati sabljam ukrajinskih hajdamakov. Prašate, kaj ga je prignalo v ta oddaljeni, od Mohilevske ceste v strani ležeči kraj, le z malo četico svojih ljudij? zakaj je izročeno si četo husarjev pustil pol milje proč v krčmi in zakaj si je izbral v stanovnišče slabo ilovnato kočó ob gozdu, ki se je zdela očem pametnih ljudij celo nekam sumna?

Stvar je po vsem jasna: na cesti v Mohilew zašepetal mu je neki žid na uho — dobro ugenivši s čem mu more poslužiti, — da je v vasici za hribom prav lepa mlinarica, da je stari mlinar strašno željen denarja in da je vspeh gotov.

Kadar se mu je podajala enaka prilika, nij gospod poročnik dolgo premišljeval, ukrepal in sklepal. Mi uže vemo, kako se je ponesrečil prvi napad. Zdaj stavi svoje upanje v zvijačo in se pogaja z mlinarjem.

„Ali pij vendar, gospodar! Vino potopi

tvoje predsodke. Saj ti si, mislim, szlachcic in naša szlachta nosi to na jeziku, kar v srci.“

Mlinar prime spoštljivo kozarec, prikloni se do tal in si pogladi čop las.

O praznikih nosil je dolgo sukno in ličnat pas, tako da je bil szlachcicu podoben, ali živel je s kmeti v bratovskeji slogi in pel je v ruskeji cerkvi na koro z djakom. Nigdo ga nij vprašal, ali drži z Léhi ali z narodom — le to je gotovo, da sta ga spoštovali obe stranki in je bil obema jako imenitna osoba. V njega mlinu ropotali so celo ob najhujšej suši vedno štirje kámeni in njega možna bila je sosedom vedno odprta, se vé, ako so prinesli soboj kaj vredno zastavo.

Ko popije mlinar tretji kozarec, razveže se mu jezik in izprazni se mu srce:

„Ah, blagorodni gospod poročnik! — pravi, — uboze ga človeka tako pogostiti. Od-pustite, da sem bil s počettka nekam surov. Prej sem bil pri gospodi v službi, torej poznam politiko, ali kadar občuje človek s krokarji, prisiljen je krokati ž njimi.“ (Dalje prih.)

gospodje veščaki, in ali bi še kaj bilo treba preiskovati, predno se začno črtati delati na tega preiskovanja podstavi?

Da se more pripravno izdelati glavni črtež naredbam, katere v tem spisu priporočajo veščaki, trebalo bi poprej še teh stvari:

1. zvezo zemljemérskih prvostavnih kolov napraviti v barji ter ob glavnih obeh rekah do Cesarskega grabna ustja;

2. vodomérnih kolov postaviti, kolikor se jih zdi treba;

3. po raznih krajih v barji vrtati zemljo, da se zvé, kako leže nje pôle druga vrhu druge;

4. storiti glaven razpregleden zemljevid po takej meri, v kakršnji si je 1 : 10000;

5. lindino izmeriti močvirju, da se na posebnem zemljevidu s črtami zvežejo mesta, kar jih ima po jednoliko višave;

6. dolinam prečne pročrte tako izdelati, da bodo kazali plasti raznih pol;

7. načrtati, ter na lindino izmeriti stranske pritoke in glavne odtokove ter tudi povodne zgradbe (mline itd.) po stranskih pritokih;

8. zvedeti, kakšno obilje vode prinašajo stranski pritoki;

9. načrtati ter na lindino izmeriti Ljubljani in Cesarski graben; tudi izvedeti, koder bode treba, kakšna tla so ondudaj; naposled:

10. načrtati ter na lindino izmeriti Mali graben in Gradaščico, spominjaje se tistih mislij, ki so v 18. vprašanji rečene o teh dveh potocih.

Po tacih pospešilih bi potem bilo tudi izdelati še te glavne črteže:

a) črtež, kako bi se znižala struga Ljubljani in Cesarskemu grabnu;

b) črtež, kako bi se uravnal Mali graben in Gradaščica;

c) črtež, kako bi se uravnali stranski pritoki;

d) črtež, kako bi se uravnal Cornovec in drugi glavni vodotoči; naposled bi bilo treba:

e) ustanoviti, katere kose sveta naj bi napajal vsak stranski pritok posebe.

28. Vprašanje: ob kolikih troških bi se dalo izvršiti znanstveno preiskovanje, ter ob kolikih bi se izdelal glavni črtež?

Ker je mej preiskovanjem, naštetim v odgovoru 27. vprašanja vedno treba v mislih imeti glavne črteže, kateri se bodo kasneje napravljali na tega dela podstavi, zato se preiskovanje nikakor ne more ločiti od izdelovanja črtežev samih, ter preiskovati je tako, kakor se zdi temu, kateri nareja glavne črteže, in tudi se godi vse pod njegovim očesom, ter on bode sam soboj odgovoren o vsem.

Troškov z rečenim preiskovanjem in s posebnimi, na drobno izdelanimi črteži, kar bi jih bilo treba v močvirsko usušilo (v 28. vprašanji a—d), in troškov s pripravami v poznejše zemeljno napojilo (v 28. vprašanji e), mislimo podpisani veščaki, da bi se utegnili nabrati vseh vkupe toliko:

1. plačila zemljemércem	11.500 gld.
2. vozarine, kadar bode treba po njih računu	450 "
3. na črtalno orodje in druge potrebščine ter na katastrske črteže in knjigovezje	400 "
4. na orodje, s katerim se meri	1.200 "
5. davne utegne biti	1.200 "
6. stanarine od pisarnice črez vse leto	300 "
7. na pisarnično in drugo opravilo	450 "
8. na mezdo služabniku ter na pripravo, kuritev in pospravljanje pisarničnih prostorov	400 "
9. na zabijanje prvostavnih dobovih (hrastovih) kolov zemljemérskih in vodomérnikov	100 "
Vsega vkupe	16.000 gld.

V Ljubljani v 10. dan majnika 1880.

Ivan Indra, Cesare Salvini, c. kr. višji stavbensk svétnik. kulturni zemljemerec.
Ivan pl. Podhajski, uradno pooblaščen civilni zemljemerec.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Jaz, čegar ime se zdolaj čita, podpisujoč to mnenje večih gospodov, mislim, da sem dolžan tistemu, kdor bode izdeloval glavne črteže o močvirskem usušavanju, priporociti, da posebno ima ne umu dve zelo tehtoviti stvari, namreč:

1. naj se drži tega, kar so veščaki svetovali, rekši, da bi se Ljubljani in Cesarskemu grabnu struga nekako 1 meter znižala; a pazi naj, da potem Ljubljana ne bode nikoli imela premalo vode, ter da ne bi kvare delala obreznemu podzidju Ljubljanskega mesta;

2. naj mu bodo vedno v mislih odtočni prekopi, o katerih govori 7. vprašanje, ker bi kedaj utegnili tudi močvirsko ravnino napajati z vodo, ako bi bili izdelani.

Ali ker se bodo vode še vedno ustavljale v svojem odtekanju ter pod-se jemale suho zemljo ves tist čas, kar ga mine, predno se glavni črtež naredi, in tudi ves tist čas, v katerem se bodo kasneje po tem črteži rekam in potokom popravljale struge, ter se močvirska ravnina predelovala, pa ker je vendar zelo treba, da se temu razgrajanju pride na konec, kolikor je najhitreje moči, zategadelj je vredno krepkega priporočila, da se ob nevelikih troških s posebnim svojim, nalašč narejenim malim vodotrebnikom (bagger) strani pobere ves na neseni pesek po strugi Ljubljane od ustja Malega grabna doli gredoč, dokler se pride še nekoliko niže od tistega mesta, kjer se Cesarski graben cepi od Ljubljane, in poleg tega naj se tudi takoj zdaj uravnata Gradaščica in Mali graben.

V Ljubljani v 11. dan majnika 1880.

Rafael dr. Vicentini, s. r. večji zemljemerec.

Tujci.

12 avgusta:

Pri Slonu: Skalitzky iz Dunaja. — Lachmeier iz Trsta. — Vicič iz Gradca. — Fischer iz Dunaja. — Zubranich iz Trsta.

Pr. Mallé: Asten iz Trsta. — Ertl, Hanselmann, Dörnig, Fromm, Bernauer iz Dunaja.

Pri avstrijskem cesarju: Grossauer, Plath, Schöglitsch iz Celovca — Areli iz Zagreba.

Dunajska borza 12. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld.	95 k.
Enotni drž. dolg v srebru	73 "	90 "
Zlata renta	88 "	20 "
1860 drž. posojilo	130 "	50 "
Akcije narodne banke	822 "	— "
Kreditne akcije	276 "	75 "
London	117 "	65 "
Šrebro	— "	— "
Napol.	9 "	34 "
C. kr. cekini	5 "	54 "
Državne marke	57 "	70 "

Za čiščenje in izboljšanje vina

najboljše, najhitreje in najcenejše sredstvo je

prava francoska žolca.

To, kakor tudi prosti n. vod, kako se rabi, dobi se z mrom z osobnim ali poštnim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tavčarjevi hiši. (273—17)

Najsijajnejši vspéh zagotovljamo. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4 $\frac{1}{2}$ kr.

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodeci

in nepresežen zoper nelast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kisló podiranje, šóipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in píeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper kró v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo,

črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane 35 kr.

Prave ima samo: lekar g. Josip Svoboda v Ljubljani na Preširnovem trgu; v Novem mestu lekar g. Dom. Rizzoli.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisneno besedo: *Echte Mariazeller Magentropfen* — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečatená z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljenó varstveno znamenje in zavoj mora biti zapečaten z našim varstvenim znamenjem. Izdelki podobnega ali istega imena, ki némajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzéjo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučaji takoj naznájijo, da bodo sodnjski kaznovani izdelovalci in prodajalci. 362—2.

Glavna zaloga v lekarni „zum Schutzengel“, C. Brady, Kremsier.

Razglas hranilnice in zastavljavnice.

Zaradi selitve hranilničnega in zastavljavnice urada iz sedanjega finančnega poslojpa na cesar Jožefovem trgu v novo sezidano hranilnično in zastavljavnice uradno poslojpe v Beethovnih in Knaffelnovih ulicah odpadejo sledeči uradni dnevi, in sicer:

a) gledé hranilnice:

od dné 22. do 31. avgusta t. l.

in b) gledé zastavljavnice:

od dné 19. do 31. avgusta t. l.

Odprla se bode v novem poslojpi hranilnica dné 1. septembra in zastavljavnica dné 2. septembra t. l.

Ravnateljstvo hranilnice in s to združene zastavljavnice,

(379—3)

v Ljubljani, dné 5. avgusta 1880.